

14177
3205

Mus
Kuldmaa-
A-B-D-raamat.

Lõpetuseks üks armas pillilik õyetus lastele ja vanadele.

J. Dunfel.

Tallinnas.

Trükitud G. Mathieseni kirjadega.

1885.

14177.

uus
Kuldmana-
ABD-raamat.

—
Gesti-, Saksa- ja Wene- keele trükitud ja kirjutud
tähtega esimiseks lugema ja kirjutama õpetamiseks
lastele.

—
Lõpetuseks üks armas piltlik õpetus lastele ja wanadele.

J. Dunkel.

Tallinnas.
Trükitud H. Mathiesen'i kirjadega.
1885.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 14. Ноября 1885 года.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

35522

Gestkõne.

Armsjad wanemad ja lapsed!

Siin olen ma teile, armsjad wanemad, ühe ABD-raamatu teie laste esimeseks õpetamiseks kirjutanud, teie saate ehk mõtlema ja ütlemata, et juba mitugi aabitse raamatud on olemas, jah, armsjad wanemad! neid on ennegi juba mitu, aga siiski ehk saab ka see ABD-raamatukene maad leidma; ma olen teda nõnda püüdnud kirjutada, et ta igas kristlikus majas aset wõib leida, ja et iga wanem oma armast last kõige esiteks lugema ja kirjutama wõib õpetada ja sellega Jumala sõnaga kõige esiteks tutawaks teha, mis kõige armsam ja kallim on meie elus siin maailma häda orgus, kus kõik kaduw on ja meil ühtegi jäädawat aset ei ole, waid et meie püüdmine peab kogu eluaeg ja juba lapse põlwest saadik olema Jeesusele pühitsetud. Armsjad wanemad, õpetage oma lapsi Issanda kartuses, et naad teile ja kõige inimestele wõiksiwad rõõmu teha juba siin ilmas ja et naad üksford wõiksiwad kui pärlid hiilata taewase Isa paral käel. Armsjad lapsed, olge ka oma wanematele sõna kuulelikud kõikis asjus, sest teie eesmärk olgu Jeesus, kes ka siin maa peal laps oli, pealegi kõikis teie sarnane, aga siiski „ilma patuta.“ Ta pidas oma isa koda kalliks, sest kui ta alles 12 aastane oli, siis juba läks ta templi, ja kui tema wanemad teda küllalte juba oliwad otsinud ja wiimaks Jeerusalemma templist leidsiwad kes õpetajate seast, neist küsimast ja neilt

Kuulmas, ja kui ema teda sellepärast noomides ütles: „Poeg, miks ja meile seda oled teinud, et meie sind oleme pidanud otsima!“ — Jeesus aga vastas: „Eks teie ei tea, et ma ses kojas pean olema, mis minu Isa pärast on!“ — Nõnda pidage ka teie, armsjad lapsed, Jeesust kalliks ja armastagem teda, sest ta on teid enne armastanud ja armastab teid kõige palawama armastusega, siis õpige hoolega, pidage oma wanemaid kalliks, nii kui ka Jeesus tegi, ta kuulis kõikis nende sõna ja tegi oma wõera isa Joosepi tööd, see on puusepa tööd. Jah, armsjad lapsed, kui teie Jeesust armastate, siis läheb teie asi kõik hästi ja teie olete kõikide meelest armsjad juba siin elus. — Jah, see armas Jeesus antku õpetajatele ja õpijatele oma armu ja õnnistust, mis kõige ülem on siin ilmas ja üksford taewas.

Dirjutatud Tallinnas, sel 6. Küünla-kuu p. 1885.

Suured ja meikesed Gesti keele
trüki tähed.

Aa Bb Dd Ee Gg Hh

Na Bb Dd Ee Gg Hh

Iij Kk Ll Mm Nn Oo

Sij Rr Ll Mm Nn Oo

Pp Rr Ss Tt Uu Ww

Pp Rr Ss Tt Uu Ww

Ää Öö Öö Üü.

Ää Öö Öö Üü.

Suured ja weikesed Gesti keele
kirjutamise tähed.

Aa Bb Dd Ee Gg
 Hh Iij Kk Ll Mm
 Nn Oo Pp Rr Ss
 Tt Uu Ww Ää Öö
 Öö Üü.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
 I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.

Saksa keele trüki tähed.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh
 (ehw)
 Iij Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq
 (tu)
 Rr Ss Tt (st) Uu Vv Ww
 Xx Yy Zz.
 (ifs) (ipsilon) (tset).

Suured ja väikesed wene keele trüki ja kirja tähed.

(Esimine rida on: Kirjutud tähed. — Teine rida: Trüki tähed ja kolmas rida on: kuidas n'ad wälja räägitakse).

Aa Bb Bb Gg DgD

A a B б В в Г г Д д

(A a) (B б) (B w) (G g) (D d)

Ee Жж Зз Ии Ii Kk

E e Ж ж З з И и I i K k

(E e) (She she) (Se se) (I i) (I i) (K k)

Ll Mm Hh Oo Пп

Л л М м Н н О о П п

(L l) (M m) (H n) (O o) (P p)

Pp Cc Tt Yy Фф

P p C c T t Y y Ф ф

(P r) (C s) (T t) (U u) (Chw ehw)

X x   *Ц ц*   *Ч ч*   *Ш ш*   *Щ щ*

X x   **Ц ц**   **Ч ч**   **Ш ш**   **Щ щ**
 (X x)   (Tse tse)   (Tſche tſche)   (ſcha ſcha)   (ſchitſcha)

Ъ ъ   *Ы ы*   *Ь ь*   *Ъ ъ*   *Э э*

Ъ ъ   **Ы ы**   **Ь ь**   **Ъ ъ**   **Э э**
 (Jär)   (Järii)   (Jierj')   (Jätj')   (E e)

Ю ю   *Я я*   *Ө ө*   *Й й*   *Ү ү*

Ю ю   **Я я**   **Ө ө**   **Й й**   **Ү ү**
 (Ju ju)   (Ja ja)   (Titta)   (Tſkratſoi)   Ji (iſchitta)

Ladinakeele trüki tähed, mis ka saksa
 ja Gesti keeles saavad pruugitud.

Aa Bb Cc Ch ch Dd Ee Ff Gg

A a B b C c Ch ch D d E e F f G g

Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq

H h I i J j K k L l M m N n O o P p Q q

Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

R r S s T t U u V v W w X x Y y Z z

N u m r e s .

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
I.	II.	III.	IIII.	IIIII.	IIIIII.	IIIIIII.	IIIIIIII.	IIIIIIIIII.	IIIIIIIIIII.

A, B, D, a, b, d

A, B, D, a, b, d

ad, ed, id, od, ud, ab, eb, ib, ob, ub,
 ba, be, bi, bo, bu, da, de, di, do, du,
 ap, ep, ip, op, up, pa, pe, pi, po, pu.

E, G, H, e, g, h

E, G, H, e, g, h

ag, eg, ig, og, ug, ga, ge, gi, go,
 go, gu, eh, ih, oh, uh, ha, he, hu,
 ah, hi, ho, al, el, il, ol, ul, la, le,
 li, lo, lu.

I, i, j

I, i, j

ja, je, ji, jo, ju.

K, L, M, N, k, l, m, n

K, L, M, N, k, l, m, n

ka, ke, ki, ko, ku, la, le, li, lo, lu,
 ma, me, mi, mo, mu, na, ne, ni, no,
 nu, aſ, eſ, iſ, oſ, uſ, al, el, il, ol, ul,
 an, en, in, on, un, am, em, im,
 om, um.

O, P, R, o, p, r

O, P, R, o, p, r

ob, ub, op, up, ra, re, ri, ro, ru,
 ar, er, ir, or, ur, eb, ib, ep, ap, ab.

S, T, U, W, s, t, st, u, w

S, T, U, W, s, t, st, u, w

sa, se, si, so, su, as, es, is, us, ta,
te, ti, to, tu, ub, up, ab, ep, at, et,
it, ot, ut, bu, pu, pa, pe, po, pu, ra,
sa, lo, lu, li.

Ä, Ö, Ü, ä, ö, ü

Ä, Ö, Ü, ä, ö, ü

äm, än, en, in, öp, öd, ör, ös.

Ö, ö

Ö, ö

öp, ör, ön, ös, öb, örn, örg.

---

arg, auur, selg, sam, saun, saan, laan,
lehm, kuul, kuur, küün, luuk, lund,
surnd, mat, waat, eit, taat, hal, härg,

hunt, pea, tal, juu, jut, pap, mal,
 jel, kuf, pak, sul, lel, küt, pat, sai, tol,
 püs, kaf, sep, fok, piu, lol, kep, mok,
 pau, mis, mem, sof, kim, sul, met,
 lof, föm.

hang	härġ	kurb	lind	ſant
haaw	ſälg	koer	lauł	felm
haud	mäng	laud	leib	farf
hull	ſäng	karw	ſaun	ränf
heal	märg	körw	kuiw	ſuits
hunt	juht	jalg	loof	paſs
hulf	jooſ	king	mets	pilw
mulf	joot	fang	meeſ	tuul
hilp	nool	kael	parm	tael
halp	munk	fits	pörm	pölw
halw	mauf	fiin	kaſf	puhf

hölps	jooſs	forts	körtſ	köntſ
kölps	luuſs	plats	pleef	kintſ
ploom	luetſ	prits	pruuf	frimſ
pruun	plafſ	trahw	traſſ	pruut
trump	priſf	armſ	kauntſ	piitſ

We=fi ra=taš wee=reb. Vind lau=lab pöe=faš.
 Wöit hir=nub. Dr=gus ko=hab kost. Sö=pit lau=lab
 fur=walt. Ol=ga on ke=na. Koo=liš ö=pib kir=ja.
 Ju=mal näeb ja kuu=leb.

Mets mü=hi=seb ja pil=wed jooks=wad rut=tu.
 Mi=da wae=sem, se=da hel=dem i=ni=me=ne. Me=ri
 ko=hab ja lae=ned pek=fa=wad was=tu kal=last. Mai
 män=gib pu=nas=te öu=na=de=ga. Pee=ter läts koo=li.
 See=sus on kolm=ai=nu Ju=ma=la poeg. Ki=ri=kut ja
 pal=we ma=ja pe=a a=la=ti pü=haš ja kal=liš. A=ra
 hei=da nal=ja laps pü=ha as=ja=de=ga. Ju=mal näeb
 ja kuu=leb köit ja te=ma pü=ha pa=le eest ei jõe üh=
 te=gi as=ja sa=la=ja.

Alleüldine weerimise õpetus.

As, ees, uus, uur, üür, maa, saa, raa, mee,
 ree, nii, wii, puu, luu, suu, too, roo, loo, joo,
 sөө, löө, müü, mää, lää, meel, leem, loom, maal,
 kaal, keel, leef, saan, raam, ruum, müür, woor,
 roow, rөөw, rөөm, riik, tiir, hiir, piim, wiin, käär,
 rääk, look, kool, nool, suur, kool, siin, soon, suur,
 puu, mees, müüb, mee, loom, leem, leef, mai, sai,
 kai, rai, aeg, raip, waik, kaew, paik, hein, kae,
 sae, rae, hai, lai, wao, raag, maas, saal, laul,
 hauk, mäe, kae, päew, raim, leib, neil, meil, teil,
 peol, teol, weol, jõud, pöud, söud, löid, nõid, wöid,
 wöit, toit, söit, löug, naene, waene, mäe, mees,
 mäe, saks, sae, pak, kae, löök.

Sn, kon, kan, pan, am, fan, pom, lōm, wom,
wōm, rum, wur, tir, tar, nar, for, faš, paš, pots,
taš, wut, not, kot, rot, mat, müt, hüt, rut, kul,
hul, kül, lol, pul, pil, pal, kup, nup, koy, kay,
tap, täp, sep, lep, pač, puč, tāt, woč, moč, nāt,
noč, rūp, noč, nāk, pūt, kūt, pois, pūs, pim, pam,
pum, fin, suur, kum.

Ilm, hōlm, kül̄m, tolm, kolm, talw, külw, arw,
arm, farm, pōrm, koorm, üks, faks, last, kaht,
wits, müts, halw, halg, olgu, nālg, wōlg, org,
kurg, märk, mürk, hark, härg, kārg, künd, haud,
kand, rand, ušk, kašk, kāsč, ehč, eht, wiht, leht,
ahw, oht, aeg, ait, aeg, wait, muid, wōid, leit,
kōit, kiit, kiik, hing, hind, kop, klops, kap, paik,
toč, tük, woč, moč, kül̄m, ilm, tuhč, tolm, kolm.

Sōrm, surm, hirm, pōrm, parm, sarw, salm,
fārg, fālč, fōrg, fārč, fulg, fūlg, kül̄m, kül̄g, kang,
karm, kuld, kult, sant, tont, kont, nurč, pulč, kand,
rind, lind, pind, hind, salw, pilw, hirw, parw, farw,
malk, palk, hulk, tōlk, kōlk, tōld, pōld, muld, fūld,
tuč, takš, fakš, pakš, lōks, plōks, fild, filt, wilt,
pilt, land, laut, haud, hang, hauč, pink, link, pang,
wang, sang, tarč, wārč, nirč, nōrk, hing, hōng,
pung, tōng, long, lōug, luuk.

Muut-ma, wiit-ma, oot-ma, loot-ma, kuul-ma,
kaal-ma, wool-ma, hool-ma, liit-ma, naer-ma,

tants-ma, poo-ma, joo-ma, pöör-ma, nõõr-ma, püüd-ma, müü-ma, poo-ma, too-ma, wii-ma, kee-ma, joo-ma, loo-ma, li-na, wii-na, püü-ma, niit-ma, jää-ma, jaa-ma, moo-na, tead-ma, riid-led, saat-ma, sääd-ma, saa-ma, söö-ma, sööt-ma, seed-ma, süüt-ma, sõit-ma, seis-ma, reis-ma, nõud-ma, jõud-ma, leid-ma, wõit-ma, toit-ma, hoid-ma, heit-ma, kiit-ma, näit-ma, wõid-ma, nõid-ma, tõus-ma, sõud-ma, laul-ma, kae-wa, nut-ma, tap-ma.

An-na, en-ne, õn-ne, o-ma, am-mu, em-ma, e-ma, ol-la, el-lo, e-lo, il-lu, i-lu, et-te, ot-sa, aš-tu, is-tu, us-si, o-sa, il-ma, ad-ra, ak-na, ap-pi, or-ja, ääs-ta, oo-ta, aas-ta, ei-le, ol-le, ar-mu, us-ku, mi-na, wa-na, mu-na, te-ma, ta-no, tu-li, na-li, wi-li, we-ri, me-ri, lõ-wi, su-wi, mõ-ro, mü-ra, ka-ru, ma-ri, wa-ri, sa-ri, hä-bi, ho-bu, tõ-bi, lä-bi, so-bi, wa-ga, ta-ga, ha-gu, raa-gu, kõ-wa, ki-wi, sa-du, ka-du, la-du, hi-mu, lõi-me, wa-ga, we-si, sü-gaw, ü-le, aas-ta, o-li, e-lu, i-lus.

Wa-li, pa-li, ta-li, kul-li, pul-li, lil-li, pil-li, hel-la, wa-ga, wa-ka, ja-ga, pa-ku, no-ki, wo-ki, ki-kaš, ri-kaš, ma-ti, ko-ti, ju-tu, ro-ti, kü-ti, pü-ti, mu-ti, kam-mi, pom-mi, tam-me, am-me, lam-maš, äm-ma, kon-na, pan-ni, wan-ni, kan-ni, sõn-ni, sun-ni, ke-pi, nä-pa, kää-pa, nu-pi, tu-pe, na-pa, ka-pa, kaš-si, paš-si, püs-si, puš-si, taš-sa, maš-sa, wa-raš, na-ri, ka-ri, kõr-re, par-red, mõr-rad, kõr-wad.

Sind armas Jumal palun ma,
 Oh wagaks lapses tee mind sa!
 Kui seks siin maa peal ma ei saa!
 Siis kässi parem lahkuda,
 Ja wii mind oma taewasse,
 Et saaksin kui so inglidki.

Tarkus on nooruse ilusam ehe ja wa-
 naduse kindlam troost.

Laps auusta oma isa ja ema ja pea neid
 kalliks, auusta neid nende wanas eas ja pea
 hallisid junkseid kalliks. Ara naera ilmaski wana
 ega wiletsat, sest tea, et sa ise ka wanaks saad.

Laps pea püha kirja kalliks ja armasta Jeesust
 noorest east saadik, et Jeesus sinu armsam sõber ja
 felttimees oleks.

Meie kõige püham ja kallim raamat.

Laps tead sa, mis raamat on kõige püham ja kallim? Piibli raamat on see raamat, mis Jumala meie Snnistegija Jeesuse Kristusega tutwaks teeb, seal on kõik see kallis ja armas Jumala sõna sees, kuidas Jumal maailma selgest armust lõi ja kuuendama päewa töö järele hingas ja sellega meie püha pääwa pühit- ses, et ka meie peame seda pühaks pidama ja oma waese hinge peale mõtlema, mis mitte suremata ei ole, sest et Jumal ise meile oma elawat õhku on sissepuhunud. Jumal halastas weel omast suurest ja selgest armust ja saatis oma poega maailma sisse, kes Betlemma lautas neitsist Mariast ilmale sündis ja kolmkümmend kolm aastat õpetades ja imetegusid tehes meie waeste patuste hulgas wiibis ja siis tige- dast Juuda rahwast sai ristipoodud, kus ta kõik maa- ilma patud kandis, mahamaeti ja kolmandamal päe- wal ülesse tõusis ja kui ennast paljudele usklikele ja oma jüngritele oli näitnud, neljakümne päewa pä- rast õlimäelt suure auuga ülesse taewa läks, kust tema wiimisel päewal tuleb kõige elawate ja surnute üle ko- hut mõistma. Jah, see armas raamat jutustab sulle

kõik, ja kui sa selle järele teed ja Jumalat ja tema sõna üle kõige asjade kalliks pead, siis saad sa tõeste selle rõõmu ja auu osaliseks, mis püha kirjas Jeesus kõige oma armastud hingedele, keda ta oma püha werga on lunastanud, tõutab anda, mis ühegi suu ei jõua ülesse rääkida ega meel mõelda.

Kuidas Inglise kuningas Eduard VI Piiblit pühaks pidas.

Inglise kuningas Eduard VI. sai juba kümne aastaselt kuningaks ja rahwas rõõmustas wäga selle üle, sest et nende kuningas, ehk küll weel alles laps, süiski wäga oli ja Jumalat ja tema sõna armastas ja kalliks pidas. Tema käskis ühel päewal ühte oma teendrit raamatu kogust ühte tarwitawat raamatut tuua. Teenija pois ei ulatanud aga raamatud kõrgelt riuli pealt kätte, waid wõttis ühe lähemal seiswa laua pealt piibli ja pidi selle peale astuma. Seal kargas kuningas ise appi, hüüdes: „Ära wõta seda raamatud ega astu tema peale! see on Issanda meie Jumala püha sõna.“

Mõned nädalad peale oma kuningliku isa Hindrek VIII. surma, sai noor Eduard kroonitud. Kui kolm riigi mõeka Inglismaa kuninga kroonimise pruugi järele tema kätte toodi, nõudis ta weel neljandamat. Imekspannes küsisiwad suurtsugu mehed, mis ta sellega tähendab, wastas ta:

„Piibel on Jumala sõna kõige teravam mõek ja parem kui kõik terasest mõegad, mis würs-tisid walitseb ja kellega walitsetakse, sest ilma selle püha raamatu abita ei ole midagi wõimalik, sest kõik mis meile Jumala armust on jagatud, tuleb sellest raamatute raamatust.“

W a l u , i s a !

Üks weikene tüdrukukene, kes juba koolis käis ja ilmaski sealt ei puudunud ja ikka ilufaste õppis, iseäranis püha kirja salmisid kalliks ja armsaks pidas ja Jeesust üle wäga armastas. Ta jäi wäga raskestest haigeks ja surma tunnike jõudis nähtawalt lähemale. Tema isa, kes üks uhke ja kõwa südamega mees oli, oli nõuks wõtnud kitsast teed hakata käima, aga oli juba mõne aja eest jälle oma wana patu jälgi hakkanud käima, ja tema hinge lugu oli peaaegu nüüd pahem kui enne.

Ühel päewal pärast lõunat, kui wäike tüdruk pisut parem oli, küsis ta isa järele, see tuli. Seal waatas tütar oma sissewajunud silmadega tungiwalt isa otsa ja ütles: „Armas isa, ma tahaksin wärste õhu kätte wiidud saada! ma tahaksin weel ükskord wiimast korda jõe äärt näha, wõib see sündida?“ Ta ei wõinud lapse ärdat palwet mitte kuulmata jätta, ja ilma sõna lausumata wõttis ta teda käewarre peale, ja mäsšis hoolfaste sooja riiete sisse ja wiis üle õune koplilt läbi jookswa jõekese kaldale. Ta istus last süles pidades ühe suure pärna puu alla iste pingi

peale. Siit wõis weikefe keerulise jõe jooksu kõige paremini waadata, kuis ta keereldades läbi luha ikka edasi mere poole wulifedes tõttas. See koht oli ütlemata kena, laps waatas tüki aega, kuidas päikene läbi paksu okste ja lehtede kerge tuulega jõe laeneid kullatas, siis pööris ta oma äralõppenud näu isa poole ja ütles tungiwalt: „Palu, armas isa!“

„Oh, seda ma ei wõi mitte,“ ütles ta rutulikult selle peale.

„Siiski, — palu, palu, isa,“ palus laps tungiwalt.

„Ei, ei, minu laps, kuidas wõin ma seda!“ „Ei ei!“

„Jsa,“ ütles laps selle peale, kuna ta oma äralõppenud käekese isa kaela ümber pani. „Jsa, ma lähen pea taewa ja ma tahaksin heameelega armsa Jeesusele ütelda, kui ma teda näen, et minu isa ka nüüd palub.“

Lapse ärdat palwet, mis sügawast armastusest oma isa wastu leegitses, ei jõudnud ta külm ega armuta süda enam kannatada, ta sai murtud, pea langes noriku, ja — kawa, — kawa aja pärast palus see wali mees jälle, patukahetsewa ärda meeslega ja kaebas Issandale oma patu häda, ja ta leidis palwes oma hingele troosti ja jahutust, ta oli oma Issandat ja Õnnistegijat jälle leidnud ja otsis nüüd tema haawadest oma hingele rahu. Kui ta oma filmad lahti tegi, oli tema wäike tütar selleajaga juba — igawese hingamise maale oma Jeesuse juure koju läinud. Nüüd wõis waga ja õnnis laps täis rõõmu oma Jeesusele ütelda: „Minu isa palub.“

Ma olen weike lapsuke,
Ja püüan õnnistust;

Ma olen rammust nõtruke,
Ei tea hakatust.

Sa olid Snnistegija!
Mo heaks ka lapsuke;
Sa peastsid oma werega
Mind waewast, hädast ka.

Nüüd armas Jeesus anna sa
Et tänada wõin sind;
Ma olen ilma kartmata,
Et lunastasid mind.

Guue pime — nüüd nägija.

Üks wäikene pois, ühe torni wahi poeg, oli pime. Üks silmatohter aga wõttis süiski poisikese wanemate palwete peale oma tohterdamise alla, kui ema ja isa asjata oliwad kõik arstid läbi käinud, aga igaüks pead raputates oli ütelnud et sest nägijad ei saa. See tubli tohter leikas kae lapse silma pealt ära, ja siis natukene haawalt ikka tuba walgemaks teha, mis enne pimedaks oli tehtud. Kui ema teda nüüd ühel päewal torni palkoni peale wiis, ja laps nüüd esimest korda omas elus taewast ja maad nägi, siis ütles ta imekspannes: „Oh armas ema, mikspärast ei ole sa mulle ilmaägi ütelnud, et see kõik nii ilus on?“ Emal tuliwad silmad wett täis sedita kuuldes ja ütles: „Ma jutustasin sinule jo küll kui ilus maailm on, aga sa ei saanud sest ilmaägi selgeste aru, mis ma kõik meie armsa Loojast loonud maailma iludusest rääkisin. Nüüd näed sa sedita ise oma ihuliku silmadega.“

Poisikene waatas ühtepuhku ja ei jõudnud küllalte mitte inestades Looja iludust kiita, kuidas Jumal kõik nii ime ilufaste on wõinud maailma lüua. Nii-fama on ka lugu meie waimu filmadega, kui neid ei ole lahtitehtud ja Jeesuse Kristuse armu weel ei tunne ega tea ja patu poriga alles kinni on. Meie ei wõi küllalte mitte Jeesuse Kristuse armu kiita ega teda tänada, kui püha Waim meie filmad on lahti teinud ja neid oma annetega walgustanud. Minu armas laps, nii kaua kui sa ennast kaugel hoiad Jumala sõnast ja tema armu andidest ja ennast walgustada ei lase, nii kaua oled sa ka pime oma waimu filmadega, kui see ihuliku filmadega pime laps ja sa kõn-nid surma warju orgus ja so patune süda on saadana felle maailma wüürsti pimedusega löödud. Niipea aga kui Jeesus sinu südames on aset leidnud ja sa temale oma südame ust oled awanud, niipea leiab sinu süda troosti ja sa ei jõua küllalte mitte kiita Issanda armu ja andeksandmist ja sinu süda tunneb taewaliku rõõmu, mis eune kaugel sinust ära oli. Jah, tule Issand Jeesus ja tee iga patuse südame üks lahti, et kõik sinu armu tunda ja maitsta saaksiwad.

Lapse juur armastus.

Keisri Justianil oli üks wäepealik nimega Beli-sar, kes alamast seisusest oma wapruse ja õiglase meele pärast juureks meheks oli saanud tõstetud. Mitmed lahingid oli tema wõitnud oma keisri ja isamaa auuks ja kasuks. Seal tuliwad aga tema waenlased ja hak-

kasiwad wäepealikud keisri ees laimama. Neil läks see ka wiimaks korda mitme wale laimdufega, keisri meelt wihale äritada. Keiser kartis et auus Belisar teda trooni pealt pidi kõrwale heitma ja lastis sellepärast auusat meest wangitorni heita, ja et teda hoopis kahjutumaks teha, lastis keiser Belisari waenlaste tgeda nõuuandmiste peale ta silmad wäljapista ja teda siis riigist koguni wäljaajada. Üksainumas poisike aga tohtis teda kättpidi kunni riigi rajani saata. Surmani kurw ja maharõhutud kuulus mees, mahajäetud kõigist sõbradest, oma armsast omastest kaugel, ei kurwastanud teda ükski muu asi nii wäga, kui oma armsa tütre Irena pärast, kes kogu tema wangi põlwe ajal oli tema eest muretsenud ja hoolt kannud. Ta oli tema elu päikene olnud, sel kurwal ajal, ta oli tema wiltsa aseme ääres walwanud ja mis iganes tarwis ja wõimalik oli, tema eest muretsenud, kuidas pidi pime õnnetu mees nüüd oma armsast lapsest lahkuma, see kurwastas feda endist suurt wägewat meest kõige enam. Nii seisis ja mõtles Belisar wangikoja dues, poisikese käest kinnipidades, kes tema saatjaks ja juhatajaks oli määratud. Paludes kummardas ta ennast oma wadaja poole ja ütles: „Oh, wii mind weel ükskord wiimast korda minu armsa tütre Irena juure, et ma temaga jumalaga jätan ja teda kõige hea eest weel ometegi õnnistada wõiks.“

Seal hakkas poisikene wana põlwede ümbert finni ja nuttis waljuste; sest ta oligi tema tütar Irena, kes kõik oli mahajätnud ja oma isaga tahtis wõderale maale minna, et temaga kõik feda häda ja wiltsust oma armastusega tasuda. Pärast tuli ilmsiks, et kei-

ser oma armsa pealikule oli ülekohut teinud, kes ka tema elu oli ükskord peastnud, siis saiwad küll ta waenlased nuheldud, aga waese Belifarile ei wõinud ükski enam tema filmi tagasi anda, ja ta suri kohe, kui see rõõmu sõnum ilmus ja keiser ise tõttas temalt andeksandmist paluma. Tema tütrele aga ja omastele tajas kurb keiser keiserlikult ja katsus oma ülekohut heaks teha, ehk ta küll pagana usuline oli.

Meie ristinsu õpetuse wiis peatükki.

Esimene peatük.

Jumala kümnest käsust.

Esimene käsk.

Mina olen Issand sinu Jumal. Sull ei pea mitte teisi Jumalaid olema minu kõrwas.

Mis see on?

Meie peame Jumalat üle kõige asjade kartma, armastama ja tema peale lootma.

Teine käsk.

Sina ei pea mitte Jumala oma Issanda nime ilma asjata suhu wõtma; sest Issand ei jäta teda nuhtle- mata, kes tema nime kurjaste prungib.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie tema nime juures mitte ei nea, ei wanni, ei lausu, ei waleta ega peta, waid et meie seda kõige häda sees appi hüüame, palume, kiidame ja täname.

Kolmas käsk.

Sina pead pühapäeva pühitsema.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jumala sõna ei põlga; waid et meie seda pühaks peame, heal meelel kuuleme ja õpime.

Neljas käsk.

Sina pead oma isa ja ema auustama, et sinu läsi hästi käib ja jina laua elad maa peal.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma wanemaid ja isandaid ei põlga ega wi-hasta; waid et meie neid auustame, teenime, nende sõna kuuleme, ja neid armsaks ja kalliks peame.

Viies käsk.

Sina ei pea mitte tapma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise ihule ühtegi kahju ega kurja ei tee, waid et meie teda aitame, ja temale head teeme kõige ihu häda sees.

Kuues käsk.

Sina ei pea mitte abielu ärarikkuma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie kasinaste ja puhtaste elame kõnede ja tegude sees, ja et igaiks peab oma abikaasa armastama ja auus-tama.

Seitsmes käsk.

Sina ei pea mitte warastama.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise raha ehk wara ei wõta, ega kawala kauba ega petise tööga eneste poole ei kisu; waid et meie tema wara ja pea toidust aitame kaswatada ja hoida.

Kaheksas käsk.

Sina ei pea mitte ülekohut tunnistama oma ligemise wastu.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise peale mitte kawalaste ei waleta, teda mitte ei peta, keelt ei pekka, ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta; waid et meie tema eest kostame, kõik head temast kõneleme ja kõik asjad heaks kääname.

Üheksas käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma ligemise koda.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise pärandust ehk koda kawalusega ei püüa ega õiguse nimel eneste poole ei kisu; waid et meie teda aitame, et tema seda enesele wõiks pidada.

Kümnes käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma ligemise naest, sulast, ümmardajat, weiksid, ega muud, mis tema päralt on.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligemise naest, peret ega weiksid ära ei awatele, ega wägise ei wõta, waid et meie neid maanitseme, et nemad paigale jääwad, ja teewad, mis nende kohus on.

Mis ütleb nüüd Jumal kõikidest neistsünatsetest käskudest?

Tema ütleb nõnda:

Mina Issand, jinu Jumal, olen üks väga wihane Jumal, kes wanemate patud nuhtleb laste kätte, kolmandamast ja neljandamast põlwest jaadik neile, kes mind wihlawad. Aga neile, kes mind armastawad ja minu käjud peawad, teen mina head tuhandest põlwest jaadik.

Mis see on?

Jumal ähwardab nuhelda kõiki kes nende sünatsete käskude üle astuwad; seepärast peame meie tema wiha kartma, ja ei mitte nendesünaste käskude wastu tegema; aga tema tõutab armu ja kõik head kõikidele, kes need käjud peawad; seepärast peame meie teda ka armastama, tema peale lootma, ja heameelega tema käsku mööda tegema.

Teine peatük.

Pühast ristiusust.

Esimene õpetus.

Loomisest.

Mina usun Jumala Isa, kõigewägewama taewa ja maa Looja sisse.

Teine õpetus.

Aralunastamisest.

Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainu Poja, meie Issanda sisse, kes on saadud pühasti Waimust, ilmale toodud neitsist Mariast, kannatanud Pontsiuse Bilaatuse ajal, risti löödud, surunud ja mahamaetud, alla läinud põrguhauda, kolmandamal pääwal jälle ülestõusnud surnuist, üleslänud taewa, istub Jumala oma kõigewägewama Issa paremal käel, sealt tema tuleb kohut mõistma elawate ja surnute peale.

Kolmas õpetus.

Pühitsemisest.

Mina usun püha Waimu sisse, üht püha ristifogudust, pühade osasaamist, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igawest elu. Amen.

Kolmas peatük.

Pühast Issa meie palwest.

Issa meie, kes ja oled taewas, pühitsetud saagu sinu nimi, tulgu meile sinu riik, sinu tahtmine sündigu kui taewas, nõnda ka maa peal, meie igapääwast leiba anna meile tänapääw, ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele ja ära saada meid mitte kiusatuse sisse, waid peasta meid kurjast ära; sest sinu päralt on riik, ja wägi, ja ann igaweste, Amen.

Meljas peatük.

Pühast ristimisest.

Mis on ristimine?

Ristimine ei ole mitte paljas wesi, mis Jumala käskus on seatud, ja Jumala sõnaga ühte pandud.

Mis Jumala sõna see on?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Matteuse raamatus wiimses peatükis: Minge ja õpetage kõik rahwast, ja ristige neid Jumala Isa, Poja ja püha Waimu nimel.

Wiies peatük.

Pühast Altari Saakramendist.

Mis on Altari Saakrament?

See on meie Issanda Jeesuse Kristuse tõsine ihu ja veri, leiva ja wiina all meile ristirahwale süüa ja juma, Kristusest enesest seatud.

Kus see on kirjutatud?

Nõnda kirjutavad pühad Ewangelistid: Matteus, Markus, Luukas ja püha Paulus; Meie Issand Jeesus Kristus, sell öösel, mill teda äraanti, wöttis leiva, tänas, murdis ja andis oma Jüingritele ja ütles: Wõtke, sööge, see on minu ihu, mis teie eest antakse, seda tehke minu mälestuseks.

Selsamal kombel wöttis tema ka karika, pärast õhtu söömaiega, tänas ja andis oma Jüingritele ja ütles: wõtke, jooge kõik sealt seest, seesinane on see uus seadus minu weres, mis teie ja mitme eest ärawalatakse, pattude andeksandmiseks; seda tehke, nii mitukord kui teie sest joote, minu mälestuseks.

Lapse homiku ja õhtu palwe.

Homiku palwe.

Armas Issand Jeesus kes sa mind seda homikut jälle omast selgest armust oled lastnud näha, mina palun sind, ole ka sel tänasel päewal minu saatjaks ja juhatajaks, aita oh Jeesus, et ma ka sel päewal sinu auuks wõiksin elada, juhata ja saada mind oma armuga, et kõik mu tegemine sinu meelepärast wõiks olla, sina Jisraeli karjane, ole ka minu waese hinge karjane, ja aita, et ma mitte sinu karja hulgast kaduma ei läheks hukatuse tee peal, ole minu hoidja ja kaitaja, et hinge waenlasel ühtegi wõimust minu üle ei ole. Amen.

Õhtu palve.

Armas Jeesus! tule sel õhtu tunnil ise minu kaitstjaks ja walwa minu une woodi ääres, et ma kõige kahju ja kurjata wõiksin sinu armu tiiva all hingada. Pae minu armsaid omaksid kes minu eest muretsewad sinu rahus hingada, et neil ühtegi kurja ei sünni. Kuule oh Issand minu waese palwet ja ära tõuka seda mitte enesest ära, ehk ma kül seda wäärt ega teeninud ei ole, ja aita et meie kõik üks-kord õntfaks saaksime. Amen.

Sööma palwed.

Palwe enne sööma.

Kõikide silmad lootwad Issand, Sinu peale ja Sina annad neile nende rooga omal ajal, Sina teed lahti omad rohked käed ja täidad kõik, mis elab, hea meelega. Amen.

Issa meie, kes sa oled taewas j. n. e.

ehk:

Issand Jumal, taewane Isa, õnnista seda rooga, mis meie sinu rohkest käest wastuwõtame, Issanda Jeesuse Kristuse, meie Önnistegija pärast! Amen.

Issa meie, kes sa oled taewas j. n. e.

Pärast sööma.

Tänagem Issandat, sest Tema on hea ja Tema heldus kestab igaweste! Tema teud on suured ja kõik maailm on täis tema auu. Amen!

Issa meie, kes sa oled taewas j. n. e.

Lapse õhtu laul.

Wäsiind olen, hingada
 Tahan ma, jesi uinun ka;
 Täewa Jsa hoia sa,
 Mind nüid oma armuga.

Kui ma täna pattu teind,
 Ekstuse tee peal käind,
 Anna andeks armuga
 Mulle Jeesu werega.

Kurwi filmi kuiwata,
 Haiged südant paranda,
 Waesist lapsist igal pool,
 Olgu sinul Jsa hool.

Minu armsaid omaksid,
 Jsa, ema, õdesid,
 Kaitse Jssand alati,
 Wanu, noori, armuga.

Äirjutud ja trükitud kiri.

Tarkuse hakatus on Jumala kartus.

Tee oma tööd ja palu Jumalat.

Kes oma isa ja ema auustab, sel
on pikk eluiga.

Laps ole oma wanematele toeks ja
abiks nende wanas eas.

Ära waleta oma wenna peale, ja ära tunnista
walet oma ligemise peale, sest mõlemad
on püha Jumala ees üks hirmus asi.

Ära põlga tööd ega waewa nägemast.

Tark poeg rõõmustab oma isa, aga
halb on oma emale meelehärmiks.

Kes oma ligimist laidab, teeb patu; aga kes
hädaliste peale armu heidab, on armas
Jumala ees.

Kes alwale liiga teeb, see laimab
oma Loojat.

*Kes wigast hirmutab see pilkab Luma-
lat. Hooletus toob häda ja laiskus nälga.*

Magus on mõnel leib, mis walsgusega saadud;
aga pärast jääb tema suu täis sõmeraid.

Mis laisk igatseb, seda ei saa tema mitte, sest
et tema käed ei wiitsi tööd teha.

Muus nimi on parem kui suur rikkus, ja arm on
parem kui hõbe ja kuld.

Kes teisele auku kaebab, langeb ise sisse, ja kes
kivi weeretab teise peale, selle peale tuleb
tema tagasi.

Kiitku sind teine, aga mitte so oma suu.

Parem on, kui sa ei tõuta, kui et sa tõutad, ja ei taou
seda mitte ära.

Kus rikkus on, seal on ka häbi ja naeru.

Üks terve waene, kes omas rammus kange, on
parem kui rikas, kes omas ihus häda
tunneb.

Silmist tunnukse, mis wiisi süda on.

Käbene neid sõnu wäljarääkimast, mis sa oled kuulnud,
ja salaja kõnet ilmutamast.

D. Olga. Dlew. Dskar. Dšcar. Dtilie.
Drdu.

W. Wilhelm. Wilhelmine. Wladislaw. W.

V. Victor. Venedig = Wenedig.
 W. W. F.

F. Fallin. Fartu. Fori. Förma. Farwaste.

K. C. Karl, Carl. Katarina, Catharina.

H, h. Hermann. Heinrich. Helene. Hedwig.

A. Alexander. Arnold. Alfred. Aline. Adele.

S. Sophie. Selma. Saamuel. Sidoonia.

N. Narwa. Napoleon. Natalie. Nikodemus.

B. Bernhard. Berlin. Benjam. Bertha.

R. Rakwere. Richard. Robert. Rosalie. Rudolph.

E. Edgar. Eduard. Ewald. Ewa. Elisabeth.

G. Donau. Doni. Dagmar. Dwiina. Dorchen.

S. Gertrud. Georg. Gutenberg. Goldingen.

F. Franz. Fanny. Ferdinand. Friedrich.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14,
 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25,
 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36,
 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58,
 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69,
 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80,
 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91,
 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

1885 aasta

pärast meie Issanda Jeesuse Kristuse sündimist.

Sirja wahel märgid.

- , komma, lühike kinni pidamise märk;
- ; seemikolon, pikem kinni pidamise märk;
- : kolon, näituse märk;
- . punkt, lõpemärk.
- ! õhkamise märk;
- ? küsimise märk;
- “ jutu märgid;
- ' kustutamise märk;
- ∴ kordajad märgid;
- () ehk [] klammerid, sulgumise märk;
- ehk = ühendamise märk;
- mõtlemise märk;
- * ehk ✱ tähendamise märk;
- § paragrahv ehk jäumärk.

Arwamise ehk rehkendamise märgid.

- + plus, kokuarwamise märk; 4+6 tähendab 4 ja 6.
- miinus, mahaarwamise märk; 15—8 tähendab 15 wõtta 8 ära.
- × kawatamise märk; 2×8 tähendab 2 kord 8.
- : jagamise märk; 10:5 tähendab 10 jauta 5te jaku.
- = wõrdlemise märk; 6+4=10 tähendab 6 ja 4 on 10 ehk 6 ja 4 kokku 10 ehk jälle 10—5=5, tähendab 10 arwa 5 ära jääb kohe =5 järele.

üts ford üts.

1 ford 1 on 1	3 ford 1 on 3	4 ford 1 on 4
2 " 2 " 4	3 " 2 " 6	4 " 2 " 8
2 " 3 " 6	3 " 3 " 9	4 " 3 " 12
2 " 4 " 8	3 " 4 " 12	4 " 4 " 16
2 " 5 " 10	3 " 5 " 15	4 " 5 " 20
2 " 6 " 12	3 " 6 " 18	4 " 6 " 24
2 " 7 " 14	3 " 7 " 21	4 " 7 " 28
2 " 8 " 16	3 " 8 " 24	4 " 8 " 32
2 " 9 " 18	3 " 9 " 27	4 " 9 " 36
2 " 10 " 20	3 " 10 " 30	4 " 10 " 40
5 ford 1 on 5	6 ford 1 on 6	7 ford 1 on 7
5 " 2 " 10	6 " 2 " 12	7 " 2 " 14
5 " 3 " 15	6 " 3 " 18	7 " 3 " 21
5 " 4 " 20	6 " 4 " 24	7 " 4 " 28
5 " 5 " 25	6 " 5 " 30	7 " 5 " 35
5 " 6 " 30	6 " 6 " 36	7 " 6 " 42
5 " 7 " 35	6 " 7 " 42	7 " 7 " 49
5 " 8 " 40	6 " 8 " 48	7 " 8 " 56
5 " 9 " 45	6 " 9 " 54	7 " 9 " 63
5 " 10 " 50	6 " 10 " 60	7 " 10 " 70
8 ford 1 on 8	9 ford 1 on 9	10 ford 1 on 10
8 " 2 " 16	9 " 2 " 18	10 " 2 " 20
8 " 3 " 24	9 " 3 " 27	10 " 3 " 30
8 " 4 " 32	9 " 4 " 36	10 " 4 " 40
8 " 5 " 40	9 " 5 " 45	10 " 5 " 50
8 " 6 " 48	9 " 6 " 54	10 " 6 " 60
8 " 7 " 56	9 " 7 " 63	10 " 7 " 70
8 " 8 " 64	9 " 8 " 72	10 " 8 " 80
8 " 9 " 72	9 " 9 " 81	10 " 9 " 90
8 " 10 " 80	9 " 10 " 90	10 " 10 " 100

10 ford 100 on 1000. 100 ford 100 on 10,000. 100 ford 1000 on 100,000. 1000 ford 1000 on 1,000,000.

Armas laps!

Ma loodan, et sa nüüd hoolega õppid. — Aga ma tean, et ka sinu weike süda, nii kui kõigil inimeste lastel, patu läbi ärarikutud on. Seesama patu läbi ärarikutud süda kirjub sinu meeled ja mõtted sagedaste laiale, walatuse, wastase ja tahtmata olemise sisse. Mängimine üksi, kui ka teiste lastega ühes, on väga armas ja seda ei keela isa, ema ega ka Jeesus, kui aga see puhtast südamest tuleb. Aga paraku Jumal! ei ole üht ainust inimese last, kellel lihase sündimise poolest puhas süda oleks. Seepärast, et ühegil inimese lapsel puhast südant ei ole, läheb mängimine ikka wallatuseks, mis lapsele kahju saadab ja viimaks südant hoopis kurjaks teeb ja siis lahutab meie armsast kallist Jeesusest ära. Kui nüüd üks nüisugune Jeesusest äralahkunud laps mitte jälle Jeesuse juure tagasi ei tule, waid oma kurja ja puhastamata südamega sureb, siis läheb ta hing põrgusse, kus teda üks hirmus us igaweste närib ja üks tuli igaweste põletab. Kõik lapsed kui ka wanad wõiwad Jeesuse juure tulla ja Jeesus annab neile hea meelega puhta südame. Kui nad selle puhta südamega surewad, siis wiib Jeesus neid taewasse, kus nad igaweste kallist mängi ja laulu kuulwad; Jeesus ise pühib kõik nutu pisarad nende silmist ära ja paneb lastele ja kõigile, kes taewas on, kuld kroonid pähe; wiib neid ühe ilusa linna sisse elama. Selle linna wärawad on kõige ilusamast hülkawast kivist; uulitsad ehk teed on puhtast kullast; wõd ega pimedad ei ole seal, waid Jeesus näitab neile ikka ja igaweste walget — Jeesus ise on see päike.

Armas laps, et sinu mõistus weel nõder ja sügaw järele mõtlemine wõimata, seepärast panen seda püha tüt, nende mitmet karwa ümarguse munadega, sinu filmade ette. Waata armas laps: siin on nüüd wiis muna: must, punane, walge, sinine, kulbne. See üisna must muna tähendab, et meie süda lihase sündimise poolest patune must ja roojane on. Aga sa nägid ka üht punast muna ja see tähendab, et Jeesuse weri meie hirmsa musta patude eest Kõlgatal sai ära walatud. Kõik need, kes oma musta ja patuse südamega Jeesuse juure

tulewad ja paluwad: Armas Jeesufe! mo kuri, must, patune süda tahab ikka jälle wallatust teha, on isa, ema wastu wastane ja sõna kuulmata. Oh Jeesus! wõtta mo kuri must süda ja pese seda oma püha werega puhtaks. Jeesus wõtab siis selle musta südame ja peseb oma püha werega seda puhtaks: Siis on süda nii walge kui lumi ja seda tähendab see walge muna. Kui süda Jeesuse werega puhastud, siis tuleb Jeesus südame sisse elama ja teeb südamesse ühe weikese taewa ja seda tähendab see taewa karmu sinine muna. Wiimaks wõtab Jeesus kõik need weikesed taewad ühte kokku ja teeb neist ühe suure kuldse taewa, ja seda tähendab see wiimane kuldne muna. Selle kuldse taewasse jääwad siis kõik need igaweste elama, kes omad mustad südamed Jeesuse werega lastsid puhtaks pesta.

Paul.

Wiisil: Niid paistab meie launiste.

Oh armas laps, niid õpi ja

Ra püha kirja lugema

Ja pane seda tallel!

Sa leiad tõest tema seeist,

Su kallist armast Jeesufest,

Kes tapa talleks saanud.

Tema

Wõttis

Meie patud, ülekohtud, oma peale

Ja neid kandis Kolgatale! —

